

СТУДЕНТСЬКИЙ КЛУБ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ

Наукові праці МАУП, 2011, вип. 1(28), с. 208–210

Серед розмаїття інтерактивних форм організації навчально-професійної діяльності та різних аспектів життєдіяльності людини вирізняється така форма, як “клуб”.

Проблема формування громадянської компетентності учнівської молоді набуває особливої актуальності в контексті сучасних реалій суспільного життя і вимагає пошуку нових механізмів створення у молоді людини мотивації участі в особистісно усвідомлюваній громадянській діяльності, формування у неї ціннісних орієнтацій, що відповідають вимогам суспільства, надання студентам можливості самоактуалізації особистості в процесі реалізації соціальної ролі громадянина. Аналіз теоретичних і прикладних досліджень у контексті вирішуваної проблеми дав змогу з'ясувати, що найдієвішими формами організації соціалізаційного процесу є інтерактивні соціально-комунікативні технології (дискусії, різноманітні соціальні проекти, ігрове моделювання, благодійні акції тощо) [1; 2; 3; 5]. Разом із тим, ми дійшли висновку, що серед розмаїття інтерактивних форм організації навчально-професійної діяльності та різних аспектів життєдіяльності людини вирізняється така форма, як “клуб”. Під цим терміном у зазначеному контексті розуміється клуб як самодіяльна специфічна форма педагогічного впливу, яка відзначається відносною незалежністю від державних соціальних інститутів, наявністю соціально-групової свідомості, особливого морально-психологічного клімату й високою інтенсивністю соціально-комунікативних процесів. Ураховуючи, що однією з вікових особливостей молоді 16–20 років є значущість соціальних контактів з однолітками, схильність до неформального спілкування, емоційне сприйняття навколишнього світу тощо, вважаємо, що своєрідним центром усієї діяльності з громадянської соціалізації у позанавчальній діяльності може стати саме студентський клуб, який діятиме

за визначеними змістовними лініями цього процесу — політико-правовою, соціально-професійною, інтеркультурною, морально-етичною, екологічною, інформаційною, через які реалізуються провідні напрями діяльності. Такими напрямками визначено діяльність, спрямовану на розвиток громадянської компетентності та її поведінкового вираження — активної громадянської позиції, у структурі якої виокремлюють когнітивний компонент (орієнтування в питаннях громадянсько-правової тематики; знання про громадянське суспільство, прав і обов'язків його членів; розуміння складних соціально-політичних процесів, які відбуваються в суспільстві й державі; уміння аналізувати соціальні ситуації і пропонувати власні шляхи їх вирішення); ціннісно-рефлексивний (усвідомлення й оцінка явищ соціальної дійсності з позицій громадянина, оцінювання власних мотивів і дій, визначення власних громадянських цінностей і узгодження їх із суспільними); морально-етичний компонент характеризує наявність гуманістичного ставлення особистості до інших людей та суспільства в цілому, ціннісних громадянських орієнтацій, які забезпечують засвоєння норм соціальної поведінки; діяльнісний компонент, що виявляється в громадянських діях і вчинках, участі в різноманітних суспільних ініціативах, дотриманні соціальних і правових норм. Дієвими формами цього напрямку ми вважаємо проектну діяльність, рольові тренінги, участь у волонтерських акціях, співпраця з різноманітними суспільними об'єднаннями, органами місцевого самоврядування тощо.

Наведемо приклади кількох тренінгових занять із діяльності однієї з програм Студентського клубу “Школа лідерства”, присвячених особистіс-

ному зростанню студентів, засвоєнню культури ведення діалогу, толерантності, правової поведінки і відповідальності.

Тренінгове заняття “Я голосую за тебе” передбачало вирішення провідного завдання — навчитися слухати й чути іншу людину, вести коректний діалог з урахуванням особливостей партнера, аргументовано викладати власну думку, брати до уваги доводи співбесідника, формувати поважне ставлення до іншої людини. Учасники тренінгу об’єдналися в пари за вільним вибором. Кожен студент з пари складав список чеснот партнера, маючи на увазі, що він висувається кандидатом на пост міського голови. На цьому етапі обидва партнери не повинні обмінюватися думками, ставити уточнюючі запитання тощо. Наступним кроком став обмін думками — кожен партнер оголошував свої записи, аргументував кожну тезу, висловлював своє ставлення до іншого. При цьому партнери були розташовані обличчям один до одного. Варіацією цієї вправи можна запропонувати етюд “Довірена особа”, у якому беруть участь дві пари учасників, а змістовна лінія попереднього етюд розвивається у напрямі розробки тез виступу перед аудиторією (уявними виборцями кандидата на посаду міського голови) з метою переконання, що висунутий кандидат є найкращим серед інших. При складанні тез важливо, щоб уявний “портрет” кандидата був різнобічним, охоплював як ділові, професійні, так і його людські якості. Для цього кожна довірена особа з мікрогрупи повинна була навести якомога більше фактів з біографії, приклади ділового підходу під час вирішення завдань, реальні ситуації, у яких кандидат виявив свою громадянську позицію, активність, загальнолюдські чесноти тощо. Після складання тез учасники об’єднуються в мікрогрупи по 4 особи і за сигналом викладача одночасно довірена особа в кожній групі починає свій виступ. Виступ обмежувався певним часом (2 хв), за цим уважно стежив педагог, але не втручався, дозволяючи учасникам самостійно регулювати свої виступи. Після виступу всіх довірених осіб давалося кілька хвилин на узгодження позицій і прийняття в кожній групі рішення про те, чий претендент справді є достойним для балотування на посаду. У кожній групі мав бути обраним лише один претендент, а довірена особа, яка змогла переконати громадську думку, оголошувалася переможцем дебатів.

Чільне місце в діяльності студентського клубу за політико-правовою змістовною лінією займає розвиток соціальних ініціатив студентської молоді та вироблення вмінь здійснення свідомого

вибору і відповідальності за нього. Визначаючи зміст і форми експериментальної роботи в цьому напрямі ми скористалися ідеєю П. Вербицької [4] щодо формування громадянської компетентності учнів загальноосвітньої школи, інтерпретуючи її до контексту нашого дослідження. Як свідчить практика громадянського виховання, найдієвішим засобом розвитку базових громадянських компетентностей — відповідального соціального вибору і свідомого прийняття рішення, соціально-комунікативної та інформаційно-дослідної — є технологія виборів. Тобто, організовуючи вибори різного рівня в межах навчального закладу (студентського самоврядування, студентського парламенту, асамблеї тощо) чи моделюючи реальний виборчий процес, студентська молодь оволодіває знаннями про ефективні форми й прийоми соціальної комунікації та практичними вміннями ведення конструктивного діалогу громадянина з іншими громадянами, посадовими особами та установами, іншими суспільними організаціями (соціально-комунікативна компетентність). Набуття інформаційно-дослідної компетентності забезпечується через цикл спеціальних теоретико-прикладних занять у Клубі з використанням інтерактивних методів, орієнтованих на ознайомлення й опанування основних механізмів формування громадської думки, усвідомлення важливості інформаційної обізнаності, у тому числі в галузі політико-правових знань; засвоєння сучасних методів інформаційного пошуку тощо. Особливе значення надається розвитку відповідальної позиції молоді, яка стосується свідомого соціального вибору, прийняття рішення й готовності нести відповідальність за нього, оскільки реалії сьогодення показують, що саме ця громадянська риса є недостатньо сформованою в сучасній молоді.

Як засвідчили результати опитування студентів коледжу, участь у різноманітних проєктах політико-правової тематики студентського клубу на рівні навчального закладу дає їм змогу реалізувати право самостійно приймати рішення щодо важливих питань життя коледжу, реально впливати на визначення пріоритетів діяльності педагогічної системи, усвідомлено сприймати цінності громадянського суспільства.

Література

1. Азаров Ю. Студент: возможности личностного роста // Высшее образование в России. — 2002. — № 1. — С. 50–57.

2. Анцыферова Л. И. Психология самоактуализирующейся личности в работах Маслоу // Вопр. психологии. — 1973. — № 4. — С. 173–180.

3. Бех І. Виховання особистості: У 2 кн. — К.: Либідь, 2003.

4. Вербицька П. Громадянське виховання учнівської молоді: сучасні аспекти розвитку: Монографія. — К.: Генеза, 2009. — 384 с.

5. Пошетун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. — К.: А. П. Н. — 2002. — 136 с.

Студентський клуб як одна з організаційних форм інтерактивної взаємодії має певні переваги для успішного засвоєння соціальної ролі громадянина студентами коледжу, набуття ними досвіду громадянської діяльності, усвідомленого ставлення до загальнолюдських і громадянських цінностей.

Студенческий клуб как одна из организационных форм интерактивного взаимодействия имеет определенные преимущества для успешного усвоения социальной роли гражданина студентами колледжа, приобретение ими опыта гражданской деятельности, осознанного отношения к общечеловеческим и гражданским ценностям.

Student Club as one of the organizational forms of interactive communication has certain advantages for the successful assimilation of the social role of the citizen college students, gaining their experience civic engagement, reflective attitude to human and civic values.

Надійшла 1 березня 2011 р.